

Aiša Softić, Zaboravljeni etnografi Bosne i Hercegovine – Dr Leopold Glück, Sarajevo: Zemaljski muzej BiH, 2021. 418 str.

Knjiga *Zaboravljeni etnografi Bosne i Hercegovine – Dr Leopold Glück* autorice Aiše Softić je studija koja u prvom redu govori o radu ljekara Leopolda Glücka koji je prikupio i publicirao građu o narodnoj medicini u Bosni i Hercegovini kao jedan od pionira etnološkog i etnografskog rada s kraja 19. stoljeća. Autorica prati podatke koji se odnose na narodnu medicinu na prostoru Bosne i Hercegovine od prvih pisanih podataka sa početka 17. stoljeća pa zaključno sa vremenom austrougarske okupacije Bosne i Hercegovine krajem 19. stoljeća.

A. Softić prati različite izvore kada govori o istraživanju, ali i uopće o spominjanju ove teme. Prije svega to su putopisi u kojima nalazimo prvi pisani spomen o narodnom liječenju, a prvi takav putopis je iz 1624. godine. Ova vrsta pisane građe omogućava da se stekne uvid u različite oblike narodne medicine u Bosni i Hercegovini u periodu od početka 17. stoljeća pa sve do kraja 19. stoljeća. U tom najranijem periodu od kojeg možemo pratiti pisanu građu evidentno je da se narodna medicina bazirala na umijeću i vještini ljudi koji su u narodu bili poznati po liječenju, i to različitim metodama, kao što su sastavljanje i zapisivanje hamajlija i zapisa, saljevanje strave, ali i liječenjem travama i različitim pripravicima.

Autorica posebno ističe ulogu *Glasnika Zemaljskog muzeja* kao časopisa u kojem se obrađuju teme vezane za Bosnu i Hercegovinu, a *Glasnik* nam je omogućio da pratimo etnološki rad u Bosni i Hercegovini u hronološkom slijedu. Ovaj časopis je jedini u BiH u kojem se u kontinuitetu duže od jednog stoljeća predstavlja etnološki rad te autorica kao svoj primarni cilj izdvaja podsjećanje na početke etnološkog rada mnogih pionira i entuzijasta čiji je doprinos etnološkoj nauci u Bosni i Hercegovini od velikog značaja.

Narodna medicina kao oblik liječenja u mnogim svojim metodama traje do današnjeg vremena, ali ona dolaskom austrougarske uprave prestaje biti dominantna metoda liječenja stanovništva samim tim što je jedna od prvih mjera koje je nova vlast poduzela u ovom pitanju bilo zabranjivanje vršenja ljekarske prakse osobama koje nisu kvalifikovanje za liječenje. Jedan vid organizovanja zdravstvene zaštite u tom periodu je bio dolazak školovanih ljekara, među kojima je bio i Leopold Glück. Ovi ljekari nisu bili statični, nego su se kretali po potrebi širom države, pa je to bila prilika i za Leopolda Glücka da zapazi i evidentira činjenice vezane za narodnu medicinu. On je širom Bosne i Hercegovine sakupljao podatke o ulozi zapisa i hamajlija u narodnoj medicini, o liječenju strave, o liječenju bjesnoće usljed ugriza psa, o ženskim bolestima i o njihovom liječenju itd. Interesovao se i za liječenje ljekovitim travama, ali i za terminologiju koja se koristila u našoj narodnoj medicini.

U središnjem dijelu knjige autorica nam donosi biografiju radova Leopolda Glücka, kako onih iz narodne medicine koji su i najbrojniji njegovi radovi, tako i onih koji su posvećeni fizičkoj antropologiji. Po prvi put na jednom mjestu predstavljeni su svi Glückovi radovi, što nam omogućava uvid u cjelokupan Glückov rad na polju narodne medicine. Sistematičnost Glückova pristupa istraživanju tema kojima se bavio vidimo u njegovim radovima, a kao primjer takvog pristupa možemo navesti rad "Rezultati mjerenja 140 bosansko-hercegovačkih vojnika", gdje Glück vrši mjerenja i analize nekih detalja fizičkog izgleda vojnika i predstavlja ih u tabelama.

Također, Leopold Glück, uz katoličko, muslimansko i pravoslavno stanovništvo BiH, u fokus etnološkog istraživanja stavlja i jevrejsko stanovništvo Bosne i Hercegovine.

Narodnom medicinom i istraživanjem ove multidisciplinarne teme u Bosni i Hercegovini pristupalo se povremeno i, s obzirom na važnost teme, nedovoljno. Autorica smatra da je rad Leopolda Glücka potaknuo neke od stručnjaka da se zainteresiraju za teme koje su povezane sa narodnom medicinom te da se započne sa prikupljanjem i publiciranjem građe iz ove oblasti. Na kraju preporučujemo knjigu *Zaboravljeni etnografi Bosne i Hercegovine – Dr Leopold Glück* autorice Aiše Softić, sigurni da će zainteresirati ne samo stručnjake etnologue i antropologe nego i širu javnost jer je narodna medicina tema koja nesmanjenim intenzitetom zaokuplja interes ljudi od najstarijih vremena do danas.